

رژیم صهیونیستی و روایت رسمی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران

محمدحسین فرهادیان^۱ | محمودولی مدرس^۲ | سید علی منوری^۳

۶۳

سال هفدهم
تابستان ۱۴۰۳
صص: ۲۱۳-۱۸۳

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۰۵
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۱۱/۰۲
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۲۰
تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۸/۲۲

شابا چاپی: ۲۵۳۸-۱۸۵۷
الکترونیکی: ۲۶۴۵-۵۲۵۰

چکیده

در گفتمان امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، مردم مرجع قرار دارند و ادراک آنها تعیین‌کننده و قوام‌بخش به سیاست‌گذاری‌های و تصمیمات متولیان امنیت ملی است. دشمن به عنوان یکی از به عنوان دگر در گفتمان امنیت ملی ج.ا. ایران و رژیم صهیونیستی مهمترین مصداق برای آن تلقی می‌شود. دشمنی ایران پس از انقلاب با رژیم صهیونیستی، ناشی از تضاد هویتی برآمده از روایت ایران از رژیم صهیونیستی است. از این رو در این مقاله به دنبال پاسخ به این سوال است که رژیم صهیونیستی چگونه در روایت رسمی جمهوری اسلامی ایران تصویر می‌شود؟ برای پاسخ به این سوال، سخنان امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، به عنوان شاخص‌ترین روایت رسمی، معیار قرار گرفته شده و مشاهدات گردآوری شده از طریق روش تحلیل روایت، تجزیه و تحلیل شده است و رویکرد تفسیری- توصیفی دارد. آنچه برآمده از این پژوهش است بیانگر این موضوع است که رژیم صهیونیستی در روایت رسمی ایران، هم‌سان «شیطان» تصویر شده از این رو شدت تقابل با آن، اقدام «قهرمانانه» و حرکت به سمت «خیر» معنی می‌گردد و این هویت برآمده از این روایت، به سیاست‌گذاری امنیتی ایران برای مقابله با رژیم صهیونیستی، صراحت بخشیده است.

کلیدواژه‌ها: امنیت‌هستی‌شناختی، امنیت ملی، رژیم صهیونیستی، ایران، روایت

۱. نویسنده مسئول: دانشجوی دکتری، روابط بین‌الملل، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

۲. استادیار، گروه روابط بین‌الملل، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

۳. دانشیار، گروه روابط بین‌الملل، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

DOR: 20.1001.1.25381857.1403.17.63.7.4

مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری روابط بین‌الملل با موضوع واکاوی تهدید قدرت هوشمند اسرائیل بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران (۲۰۲۰-۲۰۰۹) دانشگاه خوارزمی است.

© نویسندگان

ناشر: دانشگاه جامع امام حسین (ع)

این مقاله تحت لایسنس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License- CC BY) در دسترس شما قرار گرفته است.

مقدمه

از آغاز شکل‌گیری رژیم صهیونیستی در ۱۹۴۸، سیاست خارجی ایران هیچگاه یک روند عادی در مواجهه با آن نداشته است به نحوی که به رسمیت شناخته شدن رژیم صهیونیستی به صورت دوفاکتو و تاسیس سرکنسولگری در سرزمین‌های اشغالی از اسفند ۱۳۲۸ش تا تیر ۱۳۳۰ و پس گرفتن آن توسط محمد مصدق، یک امر غیرعادی در روند مواجهه ایران با رژیم صهیونیستی شناخته می‌شود. در دوره محمدرضا پهلوی به ویژه پس از سقوط مصدق، اگرچه، همکاری‌های گسترده میان تهران- تل آویو وجود داشت اما این روابط، پنهان و به صورت فوق‌العاده پیگیری می‌گردید. نمونه آن نیز در تعاملات رسمی دو طرف خود را نشان می‌دهد به نحوی که نمایندگی سیاسی ایران در سرزمین‌های اشغالی در مکاتبات رسمی و داخلی محروم از افشای نام و جایگاه واقعی خود بود و از نام پوششی برن (گل محمدی، ۱۳۸۱، ص. ۹۱) در مکاتبات استفاده می‌گردید. جریان اپوزیسیون نیز رویکرد کاملاً ضد صهیونیستی داشت. جریان‌های مختلف سیاسی با نگاه‌های متفاوت، در تقابل با رژیم صهیونیستی، اشتراک نظر داشتند و در نهایت گفتمانی که با تحركات آیت‌الله کاشانی و نواب صفوی شروع شده بود (که بنیانگذاران تقابل جریان دینی شیعی ایرانی در مبارزه با رژیم صهیونیستی بودند) در مبارزات امام خمینی به اوج خود رسید و پس از انقلاب اسلامی، حاکمیت پیدا کرد.

با پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، حمایت از مردم فلسطین و مبارزه جدی و مستمر علیه صهیونیسم از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای در نظام جمهوری اسلامی برخوردار شد. رژیم صهیونیستی مهمترین دگره‌ی جمهوری اسلامی بود که نه تنها در مقابل ایران بلکه در دیدگاه ایران انقلابی، در مقابل تمام ملل مسلمان و مستضعف جهان و حرکت‌ها و نهضت‌های آزادی‌بخش قرار داشت. (احمدی، ۱۳۹۸، ص. ۲۷) براین اساس، رژیم صهیونیستی به مهمترین دشمن جمهوری اسلامی ایران تبدیل شد و این دشمنی در صریح‌ترین حالت خود، از زبان رهبران ایران بیان شده است و حاکمان رژیم صهیونیستی نیز ابایی از تهدید ایران ندارند.

از منظر دیگر، اهمیت جایگاه دشمنی در گفتمان امنیت ملی نیز تنها به لفاظی‌های رایج سیاسی محدود نمی‌ماند بلکه این جایگاه، منجر به اتخاذ سیاست‌های اصولی در حوزه‌های فرهنگی،

سیاسی، امنیتی و نظامی در حفظ بازدارندگی در مقابل دشمن می‌گردد و تقابل ایران و رژیم صهیونیستی نیز جدای از این روند کلی نیست. تعارض هویتی جمهوری اسلامی ایران با رژیم صهیونیستی، مبنای سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری در عرصه‌های مختلف به ویژه فرهنگی، امنیتی و نظامی است. از این رو برای شناخت این مبنا باید، جزئیات نظام ادراکی جمهوری اسلامی ایران را شناخت و هیچ منبعی غنی‌تر از روایت جمهوری اسلامی از رژیم صهیونیستی نمی‌تواند جزئیات از چارچوب ادراکی ایران در مواجهه با رژیم صهیونیستی را نشان دهد. از این رو این مقاله به دنبال پاسخ به این سوال است که رژیم صهیونیستی چگونه در روایت رسمی جمهوری اسلامی ایران تصویر می‌شود؟

برای پاسخ به این سوال، ابتدا نیاز است تا نسبت روایت با امنیت ملی ایران نشان داده شود و پس از آن منابع رسمی جمهوری اسلامی برای کشف روایت رسمی بررسی می‌گردد. از این رو در گام اول، با درک چارچوب مفهومی رابطه امنیت و روایت، نسبت روایت و امنیت ملی ایران بازگو می‌شود. متولای اصلی، با نشان دادن مرجع امنیت ملی، به شناخت دقیق از این نسبت یاری می‌رساند.

در گام دوم، شناخت روایت جمهوری اسلامی ایران از رژیم صهیونیستی هدف است. روایت را باید در کنش ارتباطی منابع رسمی جستجو کرد. این منابع رسمی، طیفی از اسناد تا گفتار مقامات رسمی را در بر می‌گیرد اما روایت رهبری، به عنوان مهمترین شخص و همچنین نهاد امنیت ملی، در این پژوهش فرض بر این است که تثبیت روایت رسمی از رژیم صهیونیستی در ادراک عمومی، قوام بخش سیاست خارجی ایران است.

الف) پیشینه پژوهش

در رابطه با ایران و رژیم صهیونیستی نیز حوزه‌های مختلف مورد توجه قرار گرفته است. مقاله‌ی «موضوع رژیم صهیونیستی در گفتمان سیاست خارجی اسلامی ایران» (مشیرزاده و مصباح، موضوع اسرائیل در گفتمان سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۰) با بیان این مطلب که نوع نگاه ج.ا.ایران به رژیم صهیونیستی و تلقی از این رژیم سیاسی به عنوان واحدی نامشروع، نگاه و تلقی خاص و منحصر به فردی است، چگونگی اثر گفتمان مسلط مظلوم محور در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بر نگاه به رژیم صهیونیستی را بیان می‌کند و نشان می‌دهد دو خرده

گفتمان قانون- گفتگو و عدالت- مبارزه در چارچوب گفتمان مسلط، موجب ایجاد انعطاف در این گفتمان شده است که پیامدهای آن پویایی در تضاد ج.ا.ایران با رژیم صهیونیستی به وجود می آورد. مقاله «استراتژی تهدید وجودی رژیم صهیونیستی و امنیت ملی ایران» (برزگر و قاسمی، ۱۳۹۲) بزرگ نمایی تهدید برنامه هسته‌ای ایران از سوی رژیم صهیونیستی و ارتباط دادن آن به مسئله تهدید وجودی را بیشتر سیاستی برای کنترل و مهار ایران و ایجاد بازدارندگی در مقابل افزایش نقش و قدرت منطقه‌ای آن می‌داند که باعث تنزل جایگاه و نقش رژیم صهیونیستی در خاورمیانه می‌شود و تاکید دارد این سیاست علاوه بر کمک به برخی از اهداف داخلی در رژیم صهیونیستی و توجیه کمک‌های آمریکا، برنامه‌ای برای مهار و بازدارندگی ایران است.

دهقانی فیروزآبادی نیز در مقاله «روند امنیتی‌سازی فعالیت هسته‌ای ج.ا.ایران توسط لابی رژیم صهیونیستی در آمریکا» از منظر مکتب کپنهاگ (دهقانی فیروزآبادی و علوی، روند امنیتی‌سازی فعالیت هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران توسط لابی رژیم صهیونیستی در آمریکا از منظر مکتب کپنهاگ، ۱۳۹۵) ابزار دیگر رژیم صهیونیستی برای مقابله با ایران را به میان می‌کشد. او با بررسی فعالیت لابی طرفدار رژیم صهیونیستی در ایالات متحده آمریکا در جهت امنیتی‌سازی فعالیت هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران و تهدید قلمداد نمودن آن، تایید این فرضیه را دنبال می‌کند که رژیم صهیونیستی با بهره‌گیری از ظرفیت لابی‌گری در ایالات متحده آمریکا اقدام به امنیتی‌سازی فعالیت‌های هسته‌ای ایران نموده و از این طریق تلاش نماید تا مانع پیشرفت برنامه هسته‌ای ایران گردد.

مقاله «جمهوری اسلامی ایران و رژیم صهیونیستی؛ تقابل راهبردی و راهبردهای متقابل» (احمدی، ۱۳۹۸)، از جمله آثار متأخری است که بیان می‌دارد تضاد هویتی جمهوری اسلامی ایران و رژیم صهیونیستی، بستری برای اقدامات خصمانه این رژیم در قبال ایران و نیز تلاش جمهوری اسلامی برای مقابله با این اقدامات را فراهم آورده است. این رژیم از ابتدای پیروزی انقلاب تاکنون تلاش بسیاری را به کار بسته تا برتری راهبردی خود را بر ایران کسب نماید. ایران که رژیم صهیونیستی را مهمترین دشمن هویتی، ایدئولوژیک و سیاسی خود می‌داند، شیوه‌های موفقی را برای مقابله با این تهدید برگزیده است.

عبدالله قنبرلو در مقاله خود با عنوان «رژیم صهیونیستی و استمرار تنش‌ها میان ایران و آمریکا» (قنبرلو، ۱۳۸۷) از دریچه‌ای دیگر به روابط ایران و رژیم صهیونیستی نگریسته است. هدف این مقاله این است تا نشان دهد گره‌های اصلی موجود در روابط ایران و آمریکا، به انحاء مختلف، با اهداف و منافع رژیم صهیونیستی در منطقه مرتبط است و از آنجا که سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا به دلایلی چون پیوندهای هویتی میان دو دولت آمریکا و رژیم صهیونیستی و نیز لابی قدرتمند یهودیان آمریکا، به شدت تحت نفوذ و کنترل صهیونیست‌هاست، تقریباً کلیه مواضع اعلانی و اعمالی ایالات متحده در قبال جمهوری اسلامی ایران، از همان سال‌های اولیه پس از انقلاب تا به حال، مطابق با خواسته‌های صهیونیست‌ها بوده است.

در مقاله «سازمان‌نگاری و سیاست خارجی ج.ا.ایران در قبال اسرائیل» (رسولی و آقایی، ۱۳۸۸) به این موضوع اشاره می‌کند که میان ایران و رژیم صهیونیستی، هویت‌ها و انتظارات نسبتاً ثابت شکل گرفته است که طرفین را وامی دارد یکدیگر را دشمن درجه یک هم به حساب آورند و عامل تعیین‌کننده در رفتار ج.ا.ایران در قبال این رژیم فاکتورهای مادی نبوده، بلکه هنجارهایی است که تأثیر مستقیم بر هویت و منافع ایران دارد. در کل این گونه استباط می‌شود که سیاست خارجی ج.ا.ایران متأثر از هویت نظام سیاسی آن بوده و این کشور نمی‌تواند الزامات هویتی خود را در این فرآیند نادیده گرفته و در عین حال نسبت به خطر از بین رفتن این هویت بی‌تفاوت باشد. برخی از پژوهش‌ها به چرایی تعارض بین رژیم صهیونیستی و جمهوری اسلامی ایران می‌پردازند و برخی نتایج این تعارض و یا محورهای پیرامون این تعارض را موضوع پژوهش قرار می‌دهند اما در پژوهش حاضر موضوع روابط ایران و رژیم صهیونیستی نه به عنوان یک مسئله ایستا، بلکه فرآیندی پویا در نظر گرفته می‌شود که ضمن حرکت طولی طی زمان، نوعی از گفتگو یا دیالکتیک بین سیاست‌ها و مبانی نیز وجود دارد که روایت‌ها در آن تعیین‌کننده است. بدین نحو که روایت، سازنده سیاست است و سیاست‌ها نیز روایت را تقویت یا تضعیف می‌کند. از این رو به جنبه‌ای پرداخته می‌شود که مورد توجه پژوهشگران در بررسی روابط ایران و رژیم صهیونیستی نبوده است و آن ستون‌های بنای تعارض فی‌مابین است که فراتر از رقابت ژئوپلیتیک یا تضادهای ایدئولوژیک، به یک ناروابط^۱ شکل داده است.

۱. روابط جمع رابطه است که در فرهنگ دهخدا اینگونه معنی شده است: ۱. آنچه دو تن یا دو چیز را به هم پیوستگی و ارتباط می‌دهد؛ علاقه بین دو تن یا دو چیز؛ علاقه؛ پیوند.

ب) چارچوب مفهومی

امنیت و روایت

پس از جنگ سرد، مطالعات سنتی در حوزه امنیت بین‌الملل، منبعث از سنت واقع‌گرایی به چالش کشیده شد. این مطالعات، امنیت دولت‌ها را با بقا سنجش می‌کند و برای آن، چارچوب مادی قائل است از این رو برای کنش بازیگران که منجر به کاهش امنیت مادی می‌شود یا یک دولت را به ورود به محیط تهدیدآمیز امنیتی می‌کشاند، توضیح قانع‌کننده‌ای ندارد. از این رو مطالعات نوین، جنبه دیگری از امنیت را ترسیم کردند که در آن هم‌پای امنیت فیزیکی و مادی یعنی سرزمین با ساختار حاکمیتی، دولت به دنبال حفظ هویت خویش است.

امنیت هستی‌شناختی (OS) بخشی از این مطالعات نوین محسوب می‌گردد. در این نظریه هویت، به معنی درک از خود، بر شکل‌گیری کنش بازیگر نقش کلیدی دارد. از این رو امنیت به مفهوم بقا، در امنیت هستی‌شناختی جایش را به مفهوم امنیت به معنی بودن می‌دهد. (Kinnvall & Mitzen, 2017)

در اصل، امنیت هستی‌شناختی در روابط بین‌الملل، بسط نظریه وجود انسانی آنتونی گیدنز (Giddens, 1991) از سطح فرد به سطح دولت است و دولت را واجد این درک می‌داند که برای عمل کردن به حس «بودن» نیاز دارند. به این معنا که بدون درک اینکه چه کسی هستند، نمی‌توانند علایق خود را بیان کنند و نظام‌های ارزشی لازم برای تصمیم‌گیری را شکل دهند. بنابراین، امنیت هستی‌شناختی پیش‌نیاز عاملیت و هویت شخصی است، که گیدنز آن را در سطح فرد اینگونه تعریف می‌کند: «خودی که به طور انعکاسی توسط شخص بر اساس زندگی نامه اش درک می‌شود». (Hinck, Kitsch, Cooley, & Cooley, 2022)

بنابراین امنیت هستی‌شناختی، هویت را بخش جدایی‌ناپذیر از وجود یا بودن دولت می‌داند و بر این نکته اشاره دارد که کشورها برای درک و تحقق معنا و مفهوم از خود به عنوان کارگزار یا کنشگر، نیازمند شناسایی به عنوان یک کل واحد و یکپارچه به تجربه هویت پایدار و مستمر، و نه

با توجه به آنکه ماهیت آنچه بین ایران و اسرائیل وجود دارد ذیل رابطه قرار نمی‌گیرد، از عنوان ناروابط استفاده می‌شود که منظور از آن نوعی از کنشگری دوسویه با هدف تاثیرگذاری بر طرف مقابل است به نحوی که ماهیت آن به هم‌پیوستگی و پیوند یا ارتباط نیست.

دائماً در حال تغییر و تحول، هستند. کشورها باید به لحاظ هویتی و وجودی احساس امنیت می‌کنند. این بدان معناست که امنیت هستی شناختی، همانند امنیت فیزیکی، یک محرک و انگیزه رفتاری اولیه و مهم کشورها در عرصه سیاست خارجی است. (دهقانی فیروزآبادی، امنیت هستی‌شناختی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۸، ص. ۴۸) هویت، ساختار بینادینی نسبتاً باثباتی است که هر دولتی در چارچوب آن، منافع، نقش و انتظارهای از خود را در تعامل با دیگران تعریف می‌کند (مجیدی و عظیمی اعتمادی، ۱۳۹۴، ص. ۲۲۵) از این نگاه، هویت، مرزهای بودن را در جهان پر از کنش، واکنش، مفهوم، تصویر و داستان، ترسیم می‌کند و در دریای بی‌نظمی و عدم قطعیت، جزیره ثبات ایجاد می‌کند.

وقتی هویت نباشد، نفس کنشگر یا بازیگر بودن را مخدوش و خالی از معنی و قدرت عملی می‌کند. در کنار تصور از خود و جایگاه خود، دیگری نیز قوام بخش هویت است. تکوین یک کنشگر و هویت آن مستلزم قائل شدن به مرزهایی میان خود و دیگری است پس هویت‌ها به اعتباری مستلزم تفاوت‌ها هستند. فرض بر این است که تفاوت‌ها مبنای ساختن خود و نیز دیگری قرار می‌گیرند.

هویت‌ها حاصل تفاوت‌ها است (مشیرزاده و علی مسعودی، هویت و حوزه‌های مفهومی روابط بین‌الملل، ۱۳۸۸، ص. ۲۵۶) و زایده روایت هستند. روایت سازه‌های تحلیلی است که از کنش‌ها و وقایع مربوط به گذشته و یا زمان حال را که در شرایط دیگر گسسته و نامربوط تلقی می‌شوند، در حول یک کلیت منسجم و مرتبط پیوند می‌دهد. این کلیت ارتباطی به هر یک از عناصر داستان معنا بخشیده و آنرا تبیین می‌کند و در همان حال توسط آنها شکل می‌گیرد. (ذکایی، ۱۳۸۷، ص. ۷۰) به عبارت دیگر، روایت، کنش ارتباطی است که کیستی و چیستی کنشگر را تعریف و به تبیین رابطه آن با طبیعت، دیگران و خویشتن می‌پردازد. روایت، تصور از خود را ساختارمند کرده و جهان بینی را شکل می‌دهد. روایت، ساختار و چارچوب کنش را نیز مشخص می‌کند به معنی آنکه در طیفی می‌توان کنش داشت که چارچوب آن براساس روایت ترسیم گردیده است و ناظر بر خود با همه ابعاد آن و دیگری با همه ابعادش است.

رفتار و عمل انسان توسط روایت، هدایت می‌شود و مردم، با قراردادن خود یا قرار داده شدن در میان مجموعه ای از داستان‌ها، هویت خود را می‌سازند و نشان می‌دهند که تجربه به واسطه روایت‌ها به دست می‌آید؛ نشان می‌دهند که مردم معنای آنچه اتفاق افتاده و آنچه برای شان اتفاق می‌افتد را با تلاش در راستای سرهم کردن یا گنجاندن این وقایع در یک یا چند روایت درک می‌کنند؛ و نشان می‌دهند که مردم بر پایه تصویرها، پیش‌بینی‌ها، انتظارات و خاطره‌های به دست آمده از مجموعه ای از روایت‌های اجتماعی، عمومی و فرهنگی موجود در راستای مشخصی به سمت رفتارهای خاصی هدایت می‌شوند. (مقدم‌فر، ۱۳۹۹، ص. ۴۴)

اقدام در این چارچوب، خود تقویت‌کننده هویت است و اقدام خارج از آن امنیت هستی‌شناختی را با خدشه روبرو می‌کند. از این رو انقطاع در رویه، به گسست در هویت می‌انجامد. چنین مواقعی نظم امور از بین رفته، ثبات برهم خورده و مرزی برای کنش وجود ندارد و خروج از روال؛ پیش‌بینی‌پذیری را نیز خدشه دار می‌کند و نیاز است تا یا رفتار اصلاح و یا روایت جدید مستقر گردد. به معنای دیگر، فاصله بین کنش ادراک شده و روایت پذیرفته شده، منجر به ناامنی می‌شود چرا که انقطاع جریان بازنمایی و بازتولید هویت را خدشه دار می‌کند. برخی این ناامنی را شرم می‌دانند. گیدنز شرم را نگرانی نسبت به مناسب بودن روایتی تعریف می‌کند که با آن برای توجیه رفتار خویش اقدام می‌کند. شرم به معنای احساس ناامنی نسبت به مسائل هویتی است. (دهقانی فیروزآبادی و وهاب‌پور، امنیت هستی‌شناختی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۲)

روایت و امنیت ملی ایران

امنیت ملی یک مفهوم سهل و ممتنع است. از یک سو سهل است چرا که هر فردی در هر جایگاهی امنیت ملی را حس کرده و مصادیقی را برای آن ذکر می‌کند اما وقتی قرار است همین امنیت ملی به عنوان یک مفهوم، به بند کشیده شود، آنقدر پیچیده و گسترده می‌نماید که در تعریف نمی‌گنجد. همچون گول چراغ جادو از محبس خود بیرون می‌آید و هرآن چیز که خواسته شود را با ید قدرت خود، جامه امنیت می‌پوشاند.

از این رو رهیدن از دام تعریف برای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، نگاه از منظر مصادیق، برای شناخت مرزهای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران می‌تواند راهگشا باشد. ورود از این منظر

نیز پیش‌نیاز خود را می‌طلبد که همانا شناخت مراجع امنیت ملی است و شناخت مرجع امنیت ملی، وابسته به درک گفتار و رفتار سیاستگذاران، مجریان و تصمیم‌گیران امنیت ملی است چرا که مرجع امنیت ملی را باید واحدی دانست که موضوع سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های امنیتی واقع شده و هدف اصلی آن سیاست‌ها، تقلیل تهدیدات و تامین امنیت پایدار آن واحد است. (کریمی مله، ۱۳۸۴، ص. ۷۶۸)

بر اساس قانون اساسی، رهبری به دلیل تعیین سیاست‌های کلی نظام (بند یک اصل یکصد و دهم) در جایگاه سیاستگذار، مسئولیت فرماندهی کل قوا (بند ۴ اصل یکصد و دهم) در جایگاه مجری، و به دلیل اختیار اعلان جنگ و صلح و بسیج نیروها (بند ۵ اصل ۱۱۰) و همچنین امضای مصوبات شورای عالی امنیت ملی (اصل ۱۷۶) در جایگاه تصمیم‌گیر قرار می‌گیرد و متولی اصلی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تلقی می‌شود. جایگاه ولی فقیه و تفسیرهای مختلف از اختیارات آن نیز به صورت شرعی، این تولیت را تایید می‌کند. دستورات رهبری از جنبه ارشادی و مولوی (حکم حکومتی) برای امت لازم الاجراست.

مرجع امنیت در جمهوری اسلامی ایران و مطابق کنش گفتاری امام خمینی و رهبر معظم انقلاب، عبارت است از دولت اسلامی که از ضلع اسلام به مثابه مکتب (مبنای وجودی و ایده دولت اسلامی)، ولایت فقیه یا نظام اسلامی (نمود نهادی دولت اسلامی) و مردم (پایگاه اجتماعی دولت اسلامی) تشکیل شده است. این سه ضلع یا سه پایه در رابطه ای متقابل و متعامل با یکدیگر هستند؛ به گونه ای که اسلام مکتبی حفظ نمی‌شود، مگر آنکه نظام اسلامی حفظ شود و نظام اسلامی محفوظ نمی‌ماند، مگر آنکه حضور مردم در صحنه حفظ شود. (پورسعید، ۱۳۸۹، ص. ۵۱) حضور مردم نیز وابسته به افکار، اعتقاد و دل‌های مردم است و خلل در آن منجر به ناامنی می‌شود و «خطر بزرگ برای کشور ما جدا شدن از مردم است»^۱ در نگاه رهبری، «دشمن» مفهوم مرکزی در گفتمان امنیت ملی است و هرگونه نظر و اقدام آن، تهدید محسوب می‌گردد.

همه‌ی سیاست‌های ما، همه‌ی رفتارهای ما باید با توجه به وجود یک جبهه‌ی دشمن وسیع باشد؛ ... یک جبهه‌ی دشمن در مقابل ما وجود دارد. ما امروز در مسئله‌ی امیتیمان، در مسئله‌ی

۱. سخنرانی آیت الله خامنه‌ای در ۱۴ خرداد ۱۳۸۶

اقتصادمان، در معیشتمان، در فرهنگمان، در مسئله‌ی جوانها، در مسئله‌ی آسیب‌های اجتماعی باید توجه کنیم که نقش این دشمن چیست.^۱

اقدام دشمن، در چارچوب جنگ؛ پیکربندی مفهومی می‌گردد. تهاجم یا شیبخون فرهنگی، جنگ اقتصادی، جنگ امنیتی و سیاسی، چراکه «دشمن الان در حال جنگ است؛ جنگ، جنگ نظامی نیست... اما جنگ هست، جنگ نرم هست، جنگهایی هست که از جنگ نظامی خطرناک‌تر است؛ دشمن در حال جنگ با ما است»^۲ و اقدام امنیت ساز نیز در مفهوم جهاد تبلور می‌یابد. جهاد خودکفایی، جهاد اقتصادی، جهاد تبیین... «جهاد این [کاری] است که در مقابل دشمن انجام میگیرد. شما [اگر] کار اقتصادی بکنید برای مقابله‌ی با دشمن، میشود جهاد؛ کار علمی و تحقیقی بکنید برای مقابله‌ی با دشمن، میشود جهاد؛ حرف بزنید، تبیین کنید برای خنثی کردن وسوسه‌ی دشمن، میشود جهاد؛ اینها همه جهاد است»^۳.

تهدیدات متوجه امنیت ملی جنسی متفاوت پیاده کرده است و امروز آنچه نقش پررنگ‌تری دارد، جنگ رسانه‌ای و تبلیغاتی است:

«ما در جنگ فرهنگی بر دشمن پیروز شدیم. در جنگ نظامی هم ما پیروز شدیم. در جنگ امنیتی - سیاسی هم ما پیروز شدیم. جنگ امنیتی - سیاسی شان سال ۸۸ و حوادث سال ۸۸ بود»^۴. اما «امروز بیشترین تحرک دشمنان ما علیه ما بیش از تحرکات امنیتی و اقتصادی، تحرکات تبلیغاتی و جنگ نرم و تبلیغات رسانه‌ای است؛ برای اینکه بر افکار عمومی مردم مسلط بشوند مبالغه‌نگفت هزینه میکنند، کارهای بسیار انجام میدهند»^۵. هدف نیز مشخص است. آن گسست نظام و مردم است. دشمن به عنوان منبع ناامنی به دنبال این گسست است تا به هدف خود یعنی نابودی جمهوری اسلامی برسد و امروز مهمترین تهدید؛ گسست نظام و مردم است و در تعبیر دیگر، گسست نظام و مردم همان تهدید وجودی نظام اسلامی است. در صحنه‌ی این جنگ، «تصویرسازی غلط از واقعیت‌ها» راهبرد اصلی دشمن است.

۱. سخنان رهبری در دیدار فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی و پدافند هوایی ارتش ۹۴/۱۱/۱۹

۲. سخنرانی در جمع اعضای شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی - ۱۳۹۶/۱۰/۰۶

۳. سخنرانی در تاریخ ۱۴۰۰/۱۱/۰۳

۴. سخنرانی در تاریخ ۹۷/۰۵/۲۲

۵. ۱۴۰۰/۰۵/۱۲

«شما اگر روایت نکنید، دشمن روایت می‌کند؛ شما اگر انقلاب را روایت نکنید، دشمن روایت می‌کند؛ شما اگر حادثه‌ی دفاع مقدس را روایت نکنید، دشمن روایت می‌کند، هر جور دلش می‌خواهد؛ توجیه می‌کند، دروغ می‌گوید [آن هم] ۱۸۰ درجه خلاف واقع؛ جای ظالم و مظلوم را عوض می‌کند. شما اگر حادثه‌ی تسخیر لانه‌ی جاسوسی را روایت نکنید - که متأسفانه نکردیم - دشمن روایت میکند و کرده؛ دشمن روایت کرده، با روایتهای دروغ»^۱

روایت‌ها نیز چند مسئله کلیدی را هدف قرار داده است. خود دشمن، دفاع مقدس، انقلاب، دستاوردهای جمهوری اسلامی، رژیم پهلوی از جمله مهمترین آنهاست و هدف آن است که «روایت دشمن ... بر افکار عمومی غلبه پیدا کند»^۲ چه روایت در خصوص دستاوردهای جمهوری اسلامی و تاریخ انقلاب اسلامی و دفاع مقدس و چه روایت‌ها در مورد خود دشمن. مسئله‌ای که تحت عنوان بزک کردن، در گفتمان متولی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، امنیتی شده است. و طبیعتاً این بزک کردن ناظر بر مفهوم دشمن نیست بلکه مصادیق را در نظر دارد و روایت غیر، برای آن است که مصداق را از چارچوب مفهوم دشمن خارج کند. از این رو غلبه روایت خود، یک عنصر قوام بخش امنیت ملی تلقی می‌گردد و به همین دلیل جهاد روایت و جهاد تبیین مطرح می‌گردد.

بر همین اساس، ایجاد تحول یا تغییر در هویت ملی ایرانی، از اصلیتین تعارضاتی است که با بهره‌گیری از روایت رسانه‌های هویت‌ساز، مبانی اصلی قدرت ایران را هدف قرار داده است. مبنای قدرت و نوع چالش ایجادشده توسط ایران، ماهیتی هویتی دارد و در نتیجه، هویت مردم ایران، هدف اصلی مراکز و بازیگران سیاسی بین‌المللی شده است. (مقدم فر، ۱۳۹۹، ص. ۵۹)

ج) روش پژوهش:

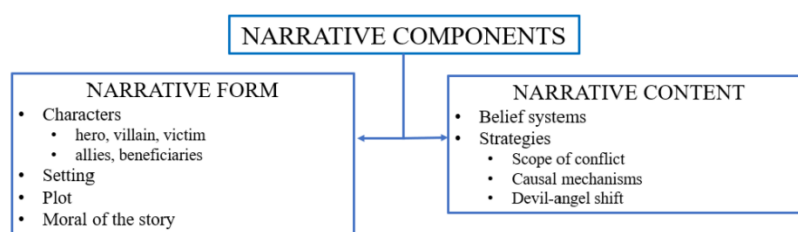
برای شناخت عناصر قوام بخش امنیت ملی، فهم فهم دولت از هویت، عنصر کلیدی است و برای دریافت این فهم، ناچار باید روایت دولت را شناخت و جنس این تفهم، بیش از آنکه در بند عدد و رقم باشد، نیازمند همدلی و درکی است که روش پژوهش کیفی، به این مقصود نزدیک‌تر است. و برای درک مناسب، از تکنیک تحلیل روایت (طیبی ابوالحسنی، ۱۳۹۸، ص. ۸۰)، بهره گرفته شده است و مجموعه سخنان امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) با محوریت رژیم صهیونیستی،

۱. سخنرانی آیت‌الله خامنه‌ای در ۱۴۰۰/۰۹/۲۱

۲. همان.

که بالغ بر ۵۰۰ فیش بود، مورد بررسی قرار گرفت. پیش از آن نیز موضوع روایت و جایگاه آن در امنیت ملی ایران، بررسی گردید.

روایت دارای دو بخش اصلی است: ۱- ساختار روایت (شخصیت، پیام اخلاقی، زمینه، روند وقوع) ۲- محتوای روایت (نظام باورها - استراتژی روایت). (Jones, Shanahan & McBeth, ۲۰۱۴, ص. ۵)

به همین دلیل ابتدا طرح روایت از منظر امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) بیان می‌گردد. طرح داستان مجموعه‌ای شامل داستان، گره‌افکنی، بحران، گسترش، اوج، گره‌گشایی و پایان را در بر می‌گیرد (حسینی پاکدهی، نقب‌السادات، & گودرزی، ۱۳۹۷) و در ادامه و برای تحلیل، شخصیت، روند وقوع، زمینه و نظام باور مورد توجه واقع می‌گردد. در نهایت نیز پیام اخلاقی و استراتژی روایت در قالب نتیجه‌گیری بیان می‌گردد.

سخنان براساس شخصیت (ویژگی - عقیده و رفتار)، زمینه اقدام و نظام باور روایت تقسیم و کدگذاری شده است و در نهایت بر همین اساس به شیوه استقرایی و از پایین به بالا، کدهای متعدد در قالب مقوله‌های کلی، بیان گردیده‌اند. (نجیب زاده و اسکندری، ۱۳۹۶، ص. ۱۲۲) برای پایایی کدگذاری از ۱ نفر دانش‌آموختگان مقطع دکتری خواسته شد نسبت به کدگذاری بر اساس آموزش ارایه شده اقدام نمایند. تطابق بالای ۸۰٪ پایایی نظام کدگذاری را تایید می‌کند. برخی زمینه‌ها، برآمده از متن سخنان است و برخی از آنها روند وقوع رخدادها و تحولاتی است که ممکن است مستقیم در سخنان نباشد اما در واقعیت، آن خط داستانی در این زمینه بیان شده است. در بهره‌گیری از این روش در تحلیل روایت، هدف آن است که با در نظر گرفتن عناصر روایت، دیدگاه‌ها در مورد شخصیت مشخص شود. (نجم‌الهدی و یزدانی زازرانی، ۱۴۰۰، ص. ۲۲۵) شخصیت براساس نقش آفرینی به دو گونه اصلی و فرعی تقسیم می‌شود و از نگاه تحلیل روایت، سه شخصیت اصلی متصور است؛ قهرمان، ضد قهرمان و قربانی.

از سوی دیگر برای اطمینان از امکان بسطِ روایتِ رهبری به عنوان روایتِ رسمی ایران، روایتِ رژیم صهیونیستی در صداوسیما جمهوری اسلامی ایران نیز بررسی و با نتایج تطبیق داده شد. برای این منظور ۴ فیلم مرتبط با رژیم صهیونیستی که، انتخاب گردید. یکی از معیارها دیگر نیز، پخش شدن این فیلم‌های سینمایی از شبکه‌های رسمی تلویزیون جمهوری اسلامی ایران در سال‌های اخیر است چرا که صدا و سیما، در چارچوب‌های رسمی جمهوری اسلامی ایران عمل می‌کند و مهمترین و شاید بتوان گفت تنها ابزار روایت‌گری رسمی است. (صلح میرزایی، ۱۴۰۰، ص. ۳۰۵) برای انتخاب فیلم‌ها، در گام اول از ۵ نفر از خبرگان و همچنین خبرنگاران تخصصی سینما، خواسته شد تا فیلم‌های سینمایی ایرانی موثر که به نحوی رژیم صهیونیستی در آن به تصویر کشیده و اکران شده است را معرفی کنند. از این بین ۴ فیلم روباه، شکارچی شنبه، بازمانده و سرب انتخاب گردید. هر کدام از این فیلم‌ها دارای ویژگی خاص خود است. اولین و آخرین کار سینمای ایران در این موضوع، دارنده جوایز مختلف و ... نیز در انتخاب آنها لحاظ گردید. نکته دیگر این است که هر یک از این ۴ فیلم، متعلق به یک دهه از تاریخ پس از انقلاب است. این چهار فیلم براساس ساختار تحلیل روایت، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و با در نظر گرفتن رژیم صهیونیستی به عنوان شخصیت اصلی ضدقهرمان، انطباق ۹۰ درصدی در ویژگی‌ها، رفتار و اقدامات و نظام باور دارد.

عناوین	کد
شخصیت - اسرائیل	- نتانياهو- علی‌رضا کریمی- آرن غلاری- شبکه صهیونیستی- نظام سلطه صهیونیسم جهانی- دستجات پُر نفوذ صهیونیستی- رژیم تحمیلی- چرد کوشتر- امارات متحده عربی- عربستان سعودی- ژرزالاران یهودی- جامعه‌ی صهیونیستی- امپراتوری رسانه‌ای صهیونیستی غربی- اسرائیل جدید- صهیونیسم بین‌الملل- شارون- لابی صهیونیستی
روشنایی	بند زامسد سلول سرطانی‌ای- پایگاه غرب دشمن اسلام- عبیت و فاسد و فاضل و بی‌رحم- حکومت جلی- ملت جلی- سلول سرطانی رشدیافته- وجود مضر- رژیم غاصب و دروغین- خطرناک- یک گوشه‌ای از مجموعه‌ی استخبارات آمریکا- پایگاه استخباراتی- تروریست- خطر اجتماعی و سیاسی و اقتصادی بزرگی برای جامعه‌ی بشری- ارادل و اوپاش (نتانياهو)- ظلم- رویه ضعیف- زبان زور- زانده‌ی خطرناک مهلک- عواصم استعماری- جایای الگوس- دشمن- رژیم سفاک و نسل کشی و نامشروع- دشمن وحشی و گرگ صفت- جایای کار سردمی بیگانه- پادگان تروریستی- رژیم سفاک- عناصر صهیونیست عبیت آمریکایی- عبیت- پایگاه امن- تضمین سلطه دالمی- رژیم جلی و دولت بدون ملت- رژیم کودتک‌کش- دشمن ملت- رژیم باطل- دولت عبیت و جنایت‌کار- فرعون- یک شبکه‌ی خطرناک عبیت- نخست‌وزیر گردن‌شکسته‌ی رژیم صهیونیستی- گرگهای درنده‌ی حزب نژادپرست و جزار و تروریست- جنایت‌کار معروف اصرار و شیلا- حاکمیت تروریست‌های معروف- تروریسم دولتی- عده‌ی سرطانی- عبیتها، شریرها، طماعها، دردها و آدمکشها - دولت بی‌اصل و نسب؛ دولت جلی؛ ملت دروغی- منتر تروریسم و مادر تروریسم- جلد قصاب عبیت- غاصب، گرگ صفت، فاضل، کافر و ظالم- غاصب و نظام و سنگدل- جبارها و الوطهای صهیونیست- رژیم منط- ولایت- محنت‌تری از فاشیسم- سرطان خطرناک مهلکی- مظهر کامل تروریسم- درنده- رژیم غاصب و دروغین- خطر امنیتی- دیکتاتوری بین‌المللی- سگ هار منطقه- رژیم نامشروع و حرام‌زاده- سگ زنجیری آمریکا- بلایی جهانی و وحشی‌های نژادپرست و متعصب- شجره‌ی عبیه‌یی- عواصم استعمار- دلقک صهیونیست
اقتلام و رفتار	جلی، انفالگری، توسعه‌طلبی و سبجی- هویت و مشروعیت بخشی به جنایت اسرائیل- آوردن یهودیان و وحی ارادتل و اوپاش غیر یهودی شرق اروپا- همکاری با رژیم یهودی- محار اسرائیل- مصادره سرزمین، خلع، مرزها، دارایی، حرمت و هیت- دخالت در قضایای شدید با اسرائیل- تحزیر اعراب- ارتباط با اسرائیل- خیانت است- فساد- مظلوم نمایی- لابی- دروغ‌گویی- تیل تا فرات- سرزمین موعود- همکاری اسرائیل با آمریکا- ایجاد اختلاف- لیزر- مظلوم نمایی- رفتارهای تروریستی- همکاری صهیونیست‌ها با نازی‌ها- آدمکشی- دروغ- جبه‌گیری- کودتک‌کش- جنایات و نسل‌کشی- فریب- کودتک‌کش- ایجاد مرجعهای فکری نامطلوب- رفتارهای تروریستی در درون و بیرون فلسطین- اعلان و اذعان به ترور- اختلاف بین کشورهای اسلامی-
رتبه	عادی سازی- حج- معامله قرن- اعلام یهودیت سرزمین فلسطین توسط کاپته اسرائیل- جنگ سی و سه روز- آزادی جنوب لبنان- جنگ ۵۰ روز- روز قدس- الهیکه- انتقال سفارت آمریکا به قدس- پیام در پی جنایت رژیم صهیونیستی در حمله به کشتی‌های آزادی غزه- اضافه- شهادت رهبر حماس- ققا- روز قدس- تیل تا فرات-
انتقاد شخصیت	بزرگی- مالکیت از تیل تا فرات- عدم اعتقاد دینی-
نظام باور	به چالش کشیدن روایت‌ها در مورد هولوکاست- پیروزی سلاح ایمان- جولان نقش موثر در مقابله با اسرائیل- نظام سلطه- امنیت استقلال بک کشور- امکانات فراوان تبلیغاتی- مقابله با اسلام برزنامه صهیونیست‌هاست- قدرت مادی و معنوی که اسرائیل قدرت مادی را یافته است- امکان قنم نظامی- امنیت رسانه و تبلیغات در هدایت رفتار-
مراود خاص	مایکس- میکو- دیرنایم- روز قدس- نشست وروش- دیرنایم- کفرنام- قاتا

جدول کدهای سخنان امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در رابطه با رژیم صهیونیستی به تفکیک ساختار روایت

د) یافته‌های پژوهش؛ رژیم صهیونیستی به روایت ایران

طرح روایت

بعد از امپراطوری عثمانی و تجزیه آن، فلسطین در قلب جهان اسلام^۱، برای جلوگیری از اتحاد مسلمانان و شکل‌گیری یک کشور اسلامی بزرگ (مقدمه)، به عنوان محلی برای عملی کردن ایده‌ی کشور مستقل یهودی‌ها (گره‌افکنی) که توسط یک عده از یهودیان متنفذ در دنیا مطرح شده بود، انتخاب گردید.^۲ نخست زمین‌های فلسطینیان را خریدند، سپس صهیونیست‌های مهاجر مسلح شده و نوعی از جنگ داخلی شکل گرفت که در نهایت منجر به اعلام تجزیه‌ی فلسطین شد (بحران). مسئله به همین جا ختم نشد و رژیم صهیونیستی به سمت تصرف بخش‌های جدیدی از آن کشور اسلامی و عربی و در نهایت تصرف همه‌ی آن و افزودن بخش‌هایی از کشورهای مصر و

۱. آن روز دولت وسیع عثمانی را متفرق کردند، نابود کردند، به چندین کشور تقسیم کردند، یک پایگاهی هم باید اینجا می‌داشتند که بتواند دائماً تصرف کنند، نگذارند در این منطقه مقاصد عالی حاصل بشود؛ این پایگاه همین فلسطین مظلوم بود.
۲. اصل ماجرا این است که یک عده از یهودیان متنفذ در دنیا به فکر ایجاد یک کشور مستقل برای یهودی‌ها افتادند.

سوریه و اردن به آن حرکت کرد.^۱ هدف‌شان این است که از نیل تا فرات را بگیرند و کارهایشان را با ترور پیش می‌بردند و می‌برند. مصداق تروریسم دولتی است^۲ و ایران نیز از آسیب این غده سرطانی برکنار نمانده است.^۳ در این راه از حمایت قدرت‌های بزرگ بهره می‌برد^۴ (گسترش)؛ حمایتی که اگر نباشد، حیاتی برای اسرائیل نیز وجود ندارد.^۵ این حمایت نیز نه براساس منافع اصیل قدرت‌ها بلکه به دلیل نفوذ مافیای صهیونیستی در حاکمیت قدرت‌های بزرگ به ویژه آمریکا است که یک نظام سلطه را پدید آورده و رژیم صهیونیستی بخشی از این نظام سلطه است.^۶ (اوج) اشغالگری و توسعه ارضی رژیم صهیونیستی تا پیش از سال ۲۰۰۰ میلادی و عقب نشینی از جنوب لبنان ادامه داشت (گره‌گشایی) و عملاً بعد از این سال و همچنین بعد از جنگ سی و سه روزه و مجموعه جنگ‌های رژیم صهیونیستی و نوار غزه، این اسطوره شکست ناپذیری رژیم صهیونیستی، توسط قدرت ایمان گروه‌های مبارز خدشه دار شد^۷ و رو به اضمحلال است^۸ به نحوی که تا ۲۵ سال آینده را نخواهد دید^۹ و رژیم صهیونیستی محو خواهد شد (پایان).

۱. نخست خریدن زمینهای فلسطینیان، سپس مسلح شدن صهیونیستهای مهاجر، بعد از آن جنگ داخلی و اعلام تجزیه‌ی فلسطین، سپس تصرف بخشهای جدیدی از آن کشور اسلامی و عربی و در نهایت تصرف همه‌ی آن و افزودن بخش‌هایی از کشورهای مصر و سوریه و اردن به آن! ۱۳۷۸/۰۹/۱۸

۲. دولت غاصب اسرائیل، از بدو تشکیل تا امروز همیشه کارش را با ترور پیش برده و مظهر کامل تروریسم دولتی است. ۱۳۷۳/۰۴/۲۹

۳. رشد این غده‌ی سرطانی را در پهنه‌ی نیل تا فرات در برنامه‌های خود گنجانده‌اند. ۱۳۹۹/۰۳/۰۲

۴. آمریکا و انگلیس، فرانسه و دیگر دولت‌های اروپائی ... از این جانان بالفطره، حمایت سیاسی و رسانه‌ئی و نظامی و اقتصادی کرده. ۱۳۸۹ خرداد

۵. رژیم صهیونیستی از درون خود نیرو و قدرتی ندارد، توانائی ایستادن روی پای خود را ندارد. ۱۳۸۷ خرداد

۶. برای دولت‌مردان و دولت‌زنان آمریکا، امنیبت اسرائیل مسئله‌ی اصلی نیست، مسئله‌ی اصلی چیز دیگری است. مسئله‌ی اصلی برای این حضرات، راضی نگهداشتن شبکهی سرمایهداران صهیونیست است که رگ‌حیات اینها را در دست گرفته‌اند. ۱۳۹۳ آذر

۷. شما برتری نظامی خود را بر رژیم صهیونیستی تحمیل کردید؛ تفوق معنوی خود را در ابعاد منطقه‌ئی و جهانی تثبیت نمودید؛ افسانه‌ی شکست ناپذیری و هیبت دروغین ارتش صهیونیست را به سخره گرفتید؛ ۱۳۸۵/۵/۲۶

۸. به‌وضوح رژیم صهیونیستی خبیث، امروز ضعیف‌تر از گذشته است. چند سال قبل از این، رژیم صهیونیستی در مقابل حزب‌الله لبنان شکست خورد؛ ۳۳ روز توانست مقاومت بکند و بعد شکست خورد؛ دو سال بعد از آن در مقابل فلسطینی‌ها ۲۲ روز توانست مقاومت کند و شکست خورد؛ ۴ آذر ۱۳۹۷

۹. رژیم صهیونیستی ... در ۲۵ سال آینده وجود خارجی نخواهد داشت. ۲۴/۰۹/۱۳۹۵

بازیگران روایت

شخصیت اصلی روایت، بازیگری است که روایت حول کنش‌های آن بیان می‌گردد و معمولاً بازیگران به سه گروه، قهرمان، ضدقهرمان و قربانی تقسیم می‌شود. (Jones, Shanahan, & McBeth, 2014, p. 5) این روایت حول محور رژیم صهیونیستی است که به عنوان بازیگر یا شخصیت ضدقهرمان یا ظالم، مسئله‌سازی می‌کند.

زمینه روایت

اگرچه دامنه‌ی این پژوهش، زمان ۲۰۰۹ تا ۲۰۲۰ را در نظر دارد اما باید دانست یک زمینه قبلی وجود دارد که مبنایی برای اقدامات می‌گردد. کسب این جایگاه در تفکر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران برآمده از یک سیر تطور نگاه ایرانی به این رژیم بوده است. مردم و حتی دولت ایران از بدو تاسیس رژیم صهیونیستی و پیش از آن نسبت به اتفاقات رخ داده در سرزمین فلسطین بی تفاوت نبودند.

از بین جریان‌های پیش از انقلاب، ملی‌گرای سکولار، سوسیالیست بومی‌گرا و نیروهای مذهبی هر یک بر یک مبنای، به رژیم صهیونیستی می‌نگریست. ریشه نگاه مذهبی به رژیم صهیونیستی را باید در مبارزات آیت الله کاشانی و فدائیان اسلام دانست که در ادامه خود را در مبارزات امام خمینی و اندیشه‌های سایر رهبران فکری انقلاب همچون علی شریعتی و مرتضی مطهری نشان داد (آهویی، ۱۳۸۸، ص. ۱۹) این تفکر و جریان فکری - اعتقادی - سیاسی پس از انقلاب تبدیل به جریان حاکم سیاسی و گفتمانی جمهوری اسلامی ایران گردید و حمایت از فلسطین، انتفاضه و مبارزه با صهیونیسم و حامیانش از ارکان اصلی سیاست‌های راهبردی جمهوری اسلامی ایران گردید. (بشیر، ۱۳۸۸، ص. ۸۶) به غیر از زمینه تاریخی و ریشه‌ای، برخی رخدادها به ویژه بعد از ۲۰۰۹ تا ۲۰۲۰، زمینه روایتگری است که در ادامه به آن اشاره می‌شود.

شعار نه غزه نه لبنان در خیابان‌های تهران

بعد از انتخابات ریاست جمهوری سال ۸۸، تجمعات مختلفی در شهرهای بزرگ ایران به ویژه در تهران و در اعتراض به نتیجه انتخابات شکل می‌گیرد و این اعتراضات به مناسبت‌های مختلف ادامه پیدا می‌کند. ۲۷ شهریور ۱۳۸۸ همزمان با برگزاری روز قدس، عده‌ای در تهران، «شعار نه غزه نه لبنان جانم فدای ایران» را سر دادند (Goldberg, 2009) و برای اولین بار در خیابان‌های

ایران، سیاست‌های منطقه‌ای ایران مورد حمله قرار گرفت و یکی از اصول اصلی سیاست خارجی ایران یعنی حمایت از فلسطین و لبنان و مقابله با رژیم صهیونیستی را زیر سوال می‌برد.

ترور دانشمندان و خرابکاری در تاسیسات هسته‌ای

از دی ماه سال ۱۳۸۸ تا دی ماه ۱۳۹۰ ۵ فرد مرتبط با برنامه هسته‌ای ایران در تهران هدف تیم‌های ترور قرار گرفتند. دکتر مسعود علی محمدی، دکتر مجید شهریاری، دکتر فریدون عباسی، داریوش رضایی‌نژاد، مصطفی احمدی‌روشن. ترورهای هسته‌ای حدود یک دهه متوقف گردید اما در آذر ۱۳۹۹، محسن فخری‌زاده معاون وزیر دفاع و یکی از افراد مطرح در پرونده هسته‌ای، تبدیل به آخرین قربانی این سلسله عملیات‌ها گردید. بعدها در گذشت اردشیر حسین‌پور، استاد دانشگاه شیراز، به عنوان یکی از ترورهای هسته‌ای معرفی گردید. (Haaretz، ۲۰۰۷).

در کنار ترور چهره‌های فعال در برنامه هسته‌ای ایران، اقدامات خرابکارانه علیه تاسیسات هسته‌ای ایران رخ می‌دهد. حمله سایبری که با نام استاکس‌نت شناخته می‌شود و دو انفجار در تاسیسات غنی‌سازی نظنز با فاصله حدوداً یک سال از اقدامات ضدامنیتی علیه ایران است که هم ضربات مادی و زیرساختی بر جای گذاشت. ایران با اعلام دستگیری یک تیم که قصد تخریب تاسیساتی در اصفهان را داشتند، عملاً این اقدامات را به رژیم صهیونیستی منسوب کرد. (فارس، ۱۴۰۱)

نخست‌وزیری نتانیا‌هو؛

بازگشت به قدرت نتانیا‌هو در سال ۲۰۰۹، فصل جدید در مواجهه رژیم صهیونیستی با ایران محسوب می‌گردد که مجموعه‌ای از اقدامات است. او محوریت اقدامات سیاسی و دیپلماتیک خود را بر ایران قرار داد. او در مانورهای تبلیغی-رسانه‌ای خود، همچون سخن گفتن با مردم ایران از طریق شبکه اجتماعی، گفتگوی با تلویزیون‌های فارسی‌زبان خارجی، استفاده از تصاویر در سخنرانی خود در مجمع عمومی سازمان ملل، نشان دادن کتاب‌های مربوط به رهبری و رئیس جمهور ایران در سخنرانی یا گفتگوی رسمی و... تلاش کرد خود را دشمن نظام ایران و دوست مردم نشان دهد و در این راستا، ایران را به اقدام نظامی تهدید و برخی از اقدامات نظامی و امنیتی خود علیه ایران را رسماً بر عهده گرفت. این تحریک شخصی در رابطه با ایران، به تبع، بازخوردهایی را برانگیخت. نتانیا‌هو تنها مقام رژیم صهیونیستی است که امام خامنه‌ای

(مدظله‌العالی) از او نام می‌برد و در چند سخنرانی به او اشاره می‌کند. و از او به عنوان «شمر زمان» یاد می‌کند. (حسینی خامنه‌ای، ۱۳۹۷) اقدامات تبلیغی او در فضای هنری و رسانه‌ای ایران نیز واکنش‌هایی را به همراه داشت. در روباه (افخمی، ۱۳۹۳)، برادر بنیامین نتانیاهاو شخصیت ضدقهرمان فیلم است و از سوی دیگر در سریال نون خ به اقدامات نتانیاهاو در معرفی تورقوزآباد کنایه زده می‌شود.

ایفای نقش رژیم صهیونیستی در روند مذاکرات هسته‌ای؛

پرونده هسته‌ای ایران، مهمترین پرونده سیاسی - امنیتی در بیست سال گذشته‌ی کشور و یکی از مهمترین موضوعات در تاریخ سیاست خارجی ایران باشد. به دلیل این جایگاه، اهمیت بازیگران خارجی نیز به نسبت ارتباط با این پرونده تعیین می‌گردد. از ابتدای مطرح شدن پرونده هسته‌ای و با آغاز مذاکرات به ویژه در دوره ریاست جمهوری حسن روحانی و حرکت به سمت توافق، رژیم صهیونیستی در خط مقدم مقابله با ایران قرار داشت. (Kaye, ۲۰۱۶) این نقش آفرینی طیفی از اقدامات از تحرکات دیپلماتیک، تهدید نظامی، افشاگری و تبلیغات را در بر گرفت. آیت الله خامنه‌ای در اول فروردین ۱۳۹۲ در پاسخ به تهدید نظامی رژیم صهیونیستی گفت: اگر غلطی از رژیم صهیونیستی سر بزند، جمهوری اسلامی تل آویو و حیفا را با خاک یکسان خواهد کرد.

تحرکات سیاسی مختلفی نیز از سوی رژیم صهیونیستی علیه ایران انجام گرفت که نمی‌توان به سخنرانی مقامات رژیم صهیونیستی در دیدارهای دوجانبه و همچنین در مجامع بین‌المللی اشاره کرد. یکی از جنجالی‌ترین اقدامات، سخنرانی نتانیاهاو در کنگره آمریکا در رابطه با ایران علی‌رغم مخالفت کاخ سفید و عدم ملاقات او با نتانیاهاو بود موضوعی که در روایت ایرانی نیز منعکس گردید. ۱. موضوع افشای سایت‌های هسته‌ای محرمانه ایران همچون تورقوزآباد و همچنین ادعای سرقت اسناد هسته‌ای ایران و نقش آن در خروج ترامپ از برجام، بخشی از برنامه افشاگرانه رژیم صهیونیستی در رابطه با پرونده هسته‌ای ایران بود.

۱. آیت الله خامنه‌ای در ۲۱ اسفند ۱۳۹۳ در بخشی از سخنان خود به سخنرانی نتانیاهاو در کنگره اشاره کرد و گفت: مسئولین آمریکایی در همین ایام به‌مناسبت اینکه حالا یک دلک صهیونیست رفته آنجا و حرف‌هایی زده، (۱۸) برای اینکه خودشان را کنار بکشند مطالبی گفتند

حضور ایران در سوریه

با بالا گرفتن بحران در سوریه و حضور ایران در معادلات سیاسی و امنیتی سوریه به ویژه پس از سربر آوردن داعش در سوریه و سپس حمله به عراق و اشغال مناطق زیادی از عراق به ویژه شهر موصل، حضور ایران در عراق و سوریه را افزایش داد و ضمن افزایش نفوذ نظامی، مشروعیت سیاست‌های منطقه‌ای ایران در داخل کشور را نیز حیات بخشید. افزایش حضور ایران در عراق و سوریه و همچنین ایجاد ارتباط زمینی ایران تا لبنان، تبدیل به یکی از تهدیدات رژیم صهیونیستی گردید و آنها را وادار به در پیش گرفتن سیاست «جنگ در میانه جنگ» کرد تا با حضور ایران در سوریه و به ویژه در مرزهای این کشور با سرزمین‌های اشغالی جولان مقابله کند. (Nissenbaum, 2022)

تغییر دولت در ایران

حضور احمدی‌نژاد در کسوت ریاست جمهوری اسلامی ایران، مواضع تهاجمی ایران در قبال رژیم صهیونیستی را در برداشت. محمود احمدی‌نژاد در ۴ آبان ۱۳۸۴ در همایش جهان بدون صهیونیسم حضور پیدا کرد. (ایسنا، ۱۳۸۴) یکی دیگر از اقدامات وی در مقابل رژیم صهیونیستی، ابراز تردید نسبت به هولوکاست بود. این جهت‌گیری تهاجمی نسبت به رژیم صهیونیستی با انتخابات ریاست جمهوری در ایران، تغییر کرد. انتخابات سال ۹۲، منجر به پیروزی حسن روحانی گردید. حضور روحانی در کسوت ریاست جمهوری، جهت‌گیری‌های متفاوتی را در سیاست خارجی ایران در برداشت. حسن روحانی در نخستین سفرش به نیویورک به عنوان رئیس‌جمهور ایران در گفتگو با شبکه تلویزیونی پی.پی.بی. گفت: چرا هولوکاست را انکار بکنیم؟ ما جنایت نازی‌ها را انکار نمی‌کنیم بلکه محکوم می‌کنیم. (روحانی، ۱۳۹۲)

محمدجواد ظریف، وزیر جدید امور خارجه ایران نیز در یک توئییت، عید روش هشانا، سال نو یهودی را تبریک گفت و در پاسخ به یک توئییت نوشت: «ایران هیچ‌گاه هلوکاست را انکار نکرده است، فردی که هلوکاست را انکار کرد، رفت. سال جدید مبارک». (BBC, 2013)

جنگ‌های رژیم صهیونیستی با حزب الله لبنان و گروه‌های فلسطینی (۲۰۰۶ تا ۲۰۲۳) جنگ سی و سه روزه حزب الله و رژیم صهیونیستی و سلسله جنگ‌های غزه و رژیم صهیونیستی در سال‌های ۲۰۰۸، ۲۰۱۲، ۲۰۱۴، ۲۰۲۱، ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ بخش مهمی از بستر روایی ایران محسوب می‌شود. ایران در همه این جنگ‌ها، رژیم صهیونیستی را ناکام می‌داند و عدم توانمندی برای

خلع سلاح حزب الله و پیشروی در جنوب لبنان در جنگ سی و سه روزه و عدم توفیق در مهار حماس و جهاد اسلامی در غزه و پرتاب موشک از سوی این گروه‌ها به اهدافی در عمق فلسطین اشغالی را مصادیق این ناکامی عنوان و در برداشت کلی، این روند را نشانه روبه ضعف و انحطاط بودن رژیم صهیونیستی تلقی می‌کند.

چالش روایت جدید از رژیم صهیونیستی

یکی از زمینه‌های روایتگری ایران، شکل‌گیری یک نیاز برای شناخت مجدد مسئله فلسطین و رژیم صهیونیستی است. موضوع عدم مسابقه ورزشکاران ایران با ورزشکاران رژیم صهیونیستی، از نمادهای چالش روایت جدید از رژیم صهیونیستی است. ماجرای سعید مولایی و تعلیق جودوی ایران از جمله مواردی بود که عدم مسابقه ورزشکاران رژیم صهیونیستی را با سوال مواجه کرد. علیرضا کریمی، کشتی‌گیر ملی‌پوش ایران نیز برای عدم برخورد با نماینده رژیم صهیونیستی در دور بعد مسابقات، برای جلوگیری از تکرار ماجرای فدراسیون جودو، مبارزه را می‌بازد. جمله «علیرضا باید بازی» که خطاب مربی به کریمی در تشک کشتی بود، بخش قابل توجهی از علاقه‌مندان به کشتی را درگیر کرد. موضوعی که نتانیاهو را نیز وادار به اظهار نظر کرد. در رابطه با مسئله مسابقه دادن یا ندادن، رسول خادم، رئیس فدراسیون وقت در سال ۱۳۹۶ بعد از این اتفاق از مدیران ارشد ورزش ایران خواست تکلیف را یکسره کنند و راهکار مناسبی در پیش گیرند. (سازندگی، ۱۳۹۶) نمونه‌ای دیگر از چالش روایت جدید از رژیم صهیونیستی را باید در مبنای تولید یک مستند یافت. حسین شهمقدری به عنوان فیلم‌ساز مستقل، مستند متفاوتی با عنوان متولد اورشلیم (شهمقدری، ۱۳۹۸) تولید می‌کند و می‌گوید «دلم می‌خواهد با صهیونیست‌هایی که یک عمر علیه شان شعار مرگ داده ام، رودرو حرف بزنم».

عادی‌سازی روابط کشورهای عربی خلیج فارس با رژیم صهیونیستی

عادی‌سازی روابط امارات متحده عربی، بحرین و مراکش با رژیم صهیونیستی را نیز باید از رویدادهایی دانست که در روایت رسمی ایران نقش داشته است. در مرداد ۱۳۹۹، امارات متحده عربی و بحرین با وساطت آمریکا روابط خود با رژیم صهیونیستی را عادی‌سازی کردند. در ادامه نیز مراکش که پیش از این روابط خود را با رژیم صهیونیستی قطع کرده بود، به این جریان پیوست.

موضوعی که به توافق ابراهیم مشهور شد. (Vakil & Quilliam, 2023) در حالی که کشورهای طرف این توافق، آن را شکل جدیدی از همکاری در منطقه و حتی فراتر از آن و خود را متعهد به برای ارتقای امنیت، رفاه و صلح منطقه ای در این چارچوب می‌دانند (bin Zayed, 2022) ایران آن را خیانت می‌داند که جز رژیم صهیونیستی کسی از آن سودی نخواهد برد.

ویژگی‌ها و رفتارهای رژیم صهیونیستی

اشغالگر / غاصب

در ادبیات رسمی جمهوری اسلامی ایران، از رژیم صهیونیستی به عنوان رژیم اشغالگر قدس و یا رژیم غاصب صهیونیستی یاد می‌شود و سرزمین‌های تحت حاکمیت دولت رژیم صهیونیستی را سرزمین‌های اشغالی می‌نامد. سرزمین‌هایی که به مناطق ۱۹۴۸ نیز مشهور است. یکی از مهمترین عوامل مخالفت گفتمان مذهبی انقلابی در ایران با رژیم صهیونیستی، ماهیت اشغالگرانه آن است. (آهویی، ۱۳۸۸، ص. ۲۳) غاصب، پرتکرارترین ویژگی رژیم صهیونیستی در روایت رسمی ایران است. به تصویر کشیدن مهاجرت یهودیان به فلسطین، اشاره به محل تولد غیرفلسطینی رژیم صهیونیستی‌ها، عدم تعلق یهودیان به سرزمین موعود هر متصل، عشق یهودیان به موطن خود مثلا ایران یا فرانسه و ... در فیلم‌های ایرانی نیز تکمیل کننده این روایت از رژیم صهیونیستی است.

بی رحم

خطرناک، جنایتکار، خبیث، جلادِ قصاب، گرگ صفت، سنگدل، درنده، جزار، کودک کش از جمله ویژگی‌های مطرح شده برای معرفی رژیم صهیونیستی در روایت ایران است که می‌توان آن را ذیل عنوان کلی بی‌رحمی قرار داد. در روایت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، صبرا و شتیلا، دیرباسین، کفرقاسم و حادثه قانا به عنوان نماد بی‌رحمی مورد اشاره قرار می‌گیرد و با به تصویر کشیدن کشتار غیرنظامیان به ویژه زنان و کودکان، زدن تیر خلاص (این مورد در همه آثار مرتبط با رژیم صهیونیستی اشتراک دارد)، شلیک از پشت سر، شکنجه، قتل به عنوان حرفه، قتل با خونسردی، از بین بردن زیرساخت‌ها و منابع حیاتی و.. در تلویزیون ایران، به عنوان یک ویژگی، برجسته می‌شود.

نژادپرست

موضوع نژادپرستی از جمله مسائلی است که از طرق مختلف به عنوان یک ویژگی ذاتی رژیم صهیونیستی معرفی شده است. این موضوع به ویژه در گره خوردن با مفهوم آپارتاید، مقبولیت بین‌المللی نیز پیدا کرده است. در ادبیات مقامات رسمی جمهوری اسلامی ایران نیز از ابتدای پیروزی انقلاب، این مفهوم با در کنار هم قرار دادن رژیم صهیونیستی و رژیم آپارتاید آفریقای جنوبی در سخنرانی امام تثبیت و امروز نیز بخشی از ادبیات رسمی ایران برای خطاب قرار دادن رژیم صهیونیستی است.

امام خمینی در روزهای منتهی به پیروزی انقلاب اسلامی در جواب این سوال که آیا دولتی که در جریان انقلاب کنونی ایران آشکارا از شاه حمایت کردند، در صورتی که اظهار ندامت کنند، مناسبات خود را با آنها ادامه می‌دهید؟ اینگونه پاسخ می‌دهد که بلی؛ مگر رژیم صهیونیستی. رژیم صهیونیستی مستثناست؛ همچنین آفریقای جنوبی و کشورهایی که از تبعیض نژادی پشتیبانی می‌کنند.^۱

این مفهوم با نشان دادن تفکر برتری قوم یهود، حیوان خطاب کردن اعراب از سوی رژیم صهیونیستی‌ها، تاکید بر یهودی بودن و عرب بودن به عنوان یک تفاوت اصلی، نگاه تحقیرآمیز به اعراب، حلال شمردن مال و جان و ناموس غیر یهود و... همه گزاره‌هایی است که برای تثبیت گویه‌ی نژاد پرستی در روایت از رژیم صهیونیستی به کار گرفته شده است.

نژادپرستی و نظام آپارتاید رژیم صهیونیستی برگرفته از یک جریان جهانی است. در سال‌های اخیر اقدامات حقوقی در راستای معرفی رژیم صهیونیستی به عنوان آپارتاید صورت پذیرفته و در برخی از اسناد بین‌المللی این دو در کنار هم قرار گرفته است. (Oboudiyat, & Fazaeli, ۲۰۲۲, ص. ۸۷) این عنوان ابتدا از سوی برخی از نهادهای غیردولتی رژیم صهیونیستی برای توصیف وضعیت حاکمیت در کرانه باختری استفاده شد بعد از آن دیده بان حقوق بشر و سپس عفو بین الملل، رژیم صهیونیستی را آپارتاید نامیدند. (Amnesty International, 2022)

تروریست

تروریسم دولتی نیز از کلیدواژه‌های رسمی ایران برای اشاره به رژیم صهیونیستی است. پادگان تروریستی، حزب تروریست، حاکمیت تروریست‌های معروف، مغز تروریسم، مادر تروریسم و مظهر کامل تروریسم کلیدواژه‌هایی است که برای توصیف رژیم صهیونیستی در ادبیات رسمی ایران بهره برده شده است و تروریسم دولتی، کلیدواژه دیپلماتیک ایران در این خصوص است. تروریسم رژیم صهیونیستی، در روایت رسمی، یک طیف پیدا کرده است. پیش از زمان حاضر به ویژه قبل از سال ۸۸، به واسطه، حذف مخالفان رژیم صهیونیستی و ترور رهبران مقاومت لبنان و فلسطین اعم از سید عباس موسوی، شیخ احمد یاسین، فتحی شقاقی، عماد مغنیه و... تروریسم وجهه دیگری از خشونت و بی رحمی رژیم صهیونیستی علیه فلسطینیان و لبنانی‌ها تلقی می‌گردید اما با آغاز ترور دانشمندان هسته‌ای در ایران، این وجهه از رژیم صهیونیستی تبدیل به بخش مهمی از روایت ایران از رژیم صهیونیستی و مطرح شدن با عنوان «دشمن ملت» شده است.

این تغییر را می‌توان در فیلم‌های ساخته شده در خصوص رژیم صهیونیستی دید. با نگاه دقیق‌تر به آثار بهروز افخمی و مقایسه دو فیلم وی با ژانر جاسوسی یعنی روز شیطان (۱۳۷۳) و روباه (۱۳۹۳) نشان می‌دهد که کارگردان که بیست سال پیش ضدانقلاب و گروه‌های مخالف جمهوری اسلامی را در نوک پیکان اقدامات تروریستی در داخل کشور می‌دانست و به تصویر کشیده بود و به رژیم صهیونیستی نقش پشت صحنه داده بود در روباه، رژیم صهیونیستی را تهدید اصلی می‌داند.

فریب

یکی دیگر از اقدامات و رفتارهای رژیم صهیونیستی در روایت ایرانی، فریب است. در روایت ایرانی بارها دروغ و نیرنگ و فریب به عنوان بخشی از رفتار و اقدام رژیم صهیونیستی تکرار شده است. مذاکره و پیمان‌ای صلح بخشی از این دروغ و فریبکاری است. تحریف نیز از جمله شاخ‌های فریب رژیم صهیونیستی است که در روایت ایرانی برجسته می‌شود. این تحریف ابعاد مختلفی دارد که مهمترین آن در تحریف دین یهود تبلور پیدا می‌کند. درحالی رژیم صهیونیستی خود را به دین یهود منتسب می‌کند که اقدامات و اعتقادات آنها برخلاف تعالیم الهی است. در

فیلم شکارچی شنبه، این موضوع با صراحت بیشتر بیان می‌شود. خاخام صهیونیست، ادعای سخن خدا با خود را دارد و از جدیدترین فرمان‌های خدا سخن می‌گوید.

از سوی دیگر رژیم صهیونیستی به تحریف در تاریخ نیز متهم است. ادعای تاریخی حضور قوم یهود در سرزمین فلسطین و مالکیت آن، از جمله مهمترین تحریف‌های تاریخی است که در روایت ایرانی مطرح است. این موضوع در رابطه با هولوکاست، اشغال فلسطین و ادامه آن نیز مطرح است.

مظلوم‌نمایی

یکی از بارزترین اقدامات رژیم صهیونیستی در عرصه بین‌المللی، مظلوم‌نمایی است. در روایت ایرانی، مظلوم‌نمایی بخشی از هویت رژیم صهیونیستی است که ریشه در مسئله هولوکاست دارد. انگاره هولوکاست به عنوان کشتار بی‌امان یهودیان، زیربنای فکری و اقدامی رژیم صهیونیستی محسوب می‌شود این موضوع در مواجهه با فلسطینیان و ایرانی‌ها نیز مصداق پیدا می‌کند و یهودستیزی. یهودکشی را به عنوان یک واقعیت، به مصادیق مختلف سوار می‌کنند و آن را تبدیل به یک اهرم فشار برای بدنام کردن و متهم کردن منتقدین و مخالفین رژیم صهیونیستی کرده‌اند. از این رو هرگونه مقاومت فلسطینی یا لبنانی، یهودستیزی و جنایت است.

باورهای رژیم صهیونیستی

آنچه به عنوان اعتقاد و باور رژیم صهیونیستی در روایت ایران مطرح است، تاکید بر ایده نیل تا فرات و برتری جویی نسبت به کشورهای اسلامی در چارچوب دوقطبی سلطه‌گر و سلطه‌پذیر است و مقابله با اسلام زیربنای اعتقادی رژیم صهیونیستی است که ویژگی‌ها و اقدامات آن برآمده از این باور است. این تضاد بین خیر و شر، از نگاه شبکه صهیونیستی، ادامه جنگ صلیبی است.

نظام اداری روایت

ارزشمندی دین

نگاه ایرانی دارای چارچوب دینی است و از این رو دین‌داری یک ارزش مستتر در نظام باور است. در این چارچوب، بین یهود و صهیونیسم تفکیک قائل می‌شود. یهود را به عنوان یک دین به رسمیت می‌شناسد و به آن احترام می‌گذارد اما صهیونیسم را مسیر جداگانه از یهود تصویر می‌کند. از سوی دیگر حتی از داستان‌های قرآنی برای روایت بهره گرفته شده است. یکی از ویژگی مورد

توجه در روایت ایرانی، عدم وجود اعتقاد دینی در رژیم صهیونیستی است. نظام باور راوی یعنی جمهوری اسلامی ایران که مبتنی بر نگاه دینی است، قاعدتا دین را عاری از ویژگی‌ها و اقدامات رژیم صهیونیستی می‌داند و مهمترین اقدام، تفکیک یهودیت و صهیونیسم و حتی به نمایش گذاشتن اختلاف بین یهود و صهیونیسم است.^۱ در فیلم‌های بازمانده (داد، ۱۳۷۳) و فیلم شکارچی شنبه (شیخ طادی، ۱۳۸۸) این تفکیک نشان داده شده و سریال‌هایی همچون مدار صفر درجه (فتحی، ۱۳۸۶) که با سرمایه‌گذاری صدا و سیما ساخته شد نیز یهودیت را از صهیونیسم جدا کرده و صهیونیست‌ها را همکار با نازی‌های آلمان در جنگ جهانی دوم نشان می‌دهد.

بیگانه‌ستیزی

حضور بیگانه در کشور و همکاری با آن همچون تجاوز و اشغال، یک ضد ارزش است. در نظام ادراکی روایت رسمی ایران از رژیم صهیونیستی، استقلال یک کشور، در صدر فضیلت‌ها قرار می‌گیرد و این استقلال، در عدم پذیرش سلطه در سطوح مختلف معنی پیدا می‌کند.

پیش‌زمینه منفی به رژیم صهیونیستی

بخشی از نظام باور روایت ایرانی از رژیم صهیونیستی، اعتقاد به این گزاره است که نسبت به رژیم صهیونیستی و حقانیت آن تردید جدی در عرصه بین‌الملل وجود دارد و در ایران نیز نگاه منفی به رژیم صهیونیستی جاری است و این، نگاه منفی و پیش‌زمینه منفی به رژیم صهیونیستی، در ایران ریشه‌دار بوده و جمله «ملت، عاشق مبارزه‌ی با صهیونیست‌ها است»^۲ مویده همین درک نسبت به مردم است.

پیروزی خون بر شمشیر

در رابطه با خود رژیم صهیونیستی نیز این باور وجود دارد که با وجود برتری تجهیزاتی و نفرات، اما رژیم صهیونیستی و دستگاه‌های امنیتی آن آسیب‌پذیر هستند و از سوی دیگر با وجود برتری مادی، پیروزی با مظلوم است. روایت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) از رژیم صهیونیستی و مبارزه با آن، مقوم گزاره‌ی کلی پیروزی خون بر شمشیر است که از ابتدای انقلاب اسلامی بارها

۱. ما با یهودیها هیچ مشکلی نداریم، با مسیحی‌ها هیچ مشکلی نداریم، با اصحاب ادیان در دنیا هیچ مشکلی نداریم؛ اما با غاصبان سرزمین فلسطین چرا؛ مشکل داریم. غاصب هم فقط رژیم صهیونیستی نیست. این موضع نظام است. ۲۹/۰۶/۱۳۸۷

۲ سخنرانی در دیدار شرکت‌کنندگان در «کنگره‌ی جهانی جریان‌های افراطی و تکفیری از دیدگاه علمای

مورد توجه بوده است.^۱ توانمندی های رژیم صهیونیستی زیرسوال نمی رود اما همواره در نگاه جمهوری اسلامی ایران تهدید رژیم صهیونیستی بیشتر از غفلت و سستی کشورهای منطقه بوده است تا توانمندی رژیم صهیونیستی. (ولی پور زرومی، ۱۳۸۳، ص. ۱۶۸)

پیام روایت:

رژیم صهیونیستی در روایت ایرانی، یک بازیگر مسئله ساز معرفی می شود، که باید شر آن را برطرف کرد و هر اقدامی در راستای محور رژیم صهیونیستی، یک ارزش است. اعم از مبارزه مسلحانه تا عدم مسابقه با ورزشکار رژیم صهیونیستی در رویدادهای بین المللی.

استراتژی روایت

در بین صاحب نظران تحلیل روایی سه گونه استراتژی برجسته را بر شمرده اند (نجم الهدی & یزدانی زازرانی، ۱۴۰۰، ص. ۲۲۴) و آنچه به روایت رسمی ایران نزدیک تر است، استراتژی شیطان / فرشته است، که در دو قطب قهرمان و ضد قهرمان، ضد قهرمان (رژیم صهیونیستی) ویژگی ها، اقدامات و باورهای کاملاً منفی دارد و شر مطلق است.

نتیجه گیری

روایت، بستر سیاستگذاری امنیتی ایران است که در گفتمان امنیت ملی جمهوری اسلامی، به صراحت بیان شده است. از این رو باید چرایی و چگونگی مواجهه ایران با رژیم صهیونیستی را نیز در روایت آن جستجو کرد. «دشمن» دگر جمهوری اسلامی ایران است و رژیم صهیونیستی در انتها علیه مفهوم دشمنی در سپهر امنیت ملی ایران قرار دارد و به عبارتی دیگر امنیتی ترین موضوع محسوب می گردد. این جایگاه برآمده از روایتی است که از رژیم صهیونیستی در ادراک ایرانی به واسطه ی پیشینه تاریخی وجود دارد و رویدادها و وقایع را برای تثبیت و تقویت خود، به کار می گیرد.

^۱ این جمله امام خمینی در رابطه با محرم و ترسیم حرکت امام حسین (ع) است و با توجه به آنکه انقلاب اسلامی برآمده از فرهنگ حسینی معرفی می گردد به عنوان یک گزاره مهم در تبیین تحولات اجتماعی و سیاسی پس از انقلاب به کار برده شده است و بیانگر جهان بینی چندساحتی است که نتیجه برای اقدامات اجتماعی و سیاسی را فراتر از دستاوردهای مادی می داند و با توجه به اصالت حرکت، برای آن آثار تاریخی و همچنین اخروی قائل است.

در روایت، داستان رژیم صهیونیستی به عنوان یک مسئله تشریح می‌گردد به پیشینه می‌پردازد و با بیان ویژگی‌ها و اقدامات، عملا قبل، حال و آینده آن تصویر می‌شود. در این روایت است که بالاتر از تقابل ژئوپلتیک، تعهد اخلاقی و انسانی، مذاکره یا تعامل با رژیم صهیونیستی را مذموم و مبارزه را ارزش می‌داند و به سیاست خارجی و دفاعی کشور جهت می‌دهد. از این منظر، خود مسئله رژیم صهیونیستی به عنوان یک موضوع در نظام امنیت ملی ایران مطرح می‌گردد اما از نگاه دیگر، موضوع رژیم صهیونیستی موید عملی سیاست اعلامی جمهوری اسلامی ایران در بسترسازی روایت در سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری در گفتمان امنیت ملی ایران است. یعنی موضوع رژیم صهیونیستی، مبنایی برای صدق گفتار و رفتار ایران در عرصه سیاست خارجی و امنیتی است. پابندی به حمایت از مبارزه حق‌طلبانه مستضعفین و حمایت بی‌دریغ از آنها، به عنوان امر آرمانی مندرج در قانون اساسی و سخنان رهبران جمهوری اسلامی ایران، مصداق خود را در سیاست‌مقابله‌ای با رژیم صهیونیستی نشان می‌دهد.

نقش سازنده روایت در سیاست‌گذاری امنیتی، دفاعی و خارجی ایران است که رژیم صهیونیستی را به سمت بازروایت خود در نگاه مردم ایرانی هدایت کرده است و این موضوع می‌تواند مبنایی برای یک پژوهش باشد تا نسبت روایت رژیم صهیونیستی از خود برای مخاطب ایران با روایت رسمی ایران مورد توجه و کنکاش قرار بگیرد.

فهرست منابع

منابع فارسی

الف) کتاب:

دهقانی فیروزآبادی، سید جلال و وهاب پور، پیمان (۱۳۹۲). امنیت هستی‌شناختی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران. چاپ اول. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.

صلح میرزایی، سعید. (۱۴۰۰). جهاد تبیین در اندیشه‌ی حضرت آیت الله خامنه‌ای. تهران: انتشارات انقلاب اسلامی.

کاظمی، محسن. (۱۳۸۸). خاطرات عزت‌شاهی، چاپ اول، تهران، ایران: سوره مهر.

ولی‌پور زرومی، سیدحسین. (۱۳۸۳). گفتمان‌های امنیت ملی در جمهوری اسلامی ایران. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.

ب) مقاله

احمدی، وحیده (۱۳۹۸). «جمهوری اسلامی ایران و رژیم صهیونیستی؛ تقابل راهبردی و راهبردهای متقابل»، مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، ۵۵-۲۵.

اسدزاده، مصطفی و آشنا، حسام‌الدین (۱۳۹۹). «نظریه سینمای دولتی ایران»، مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، شماره ۳۴: ۲۵۲-۲۷۱.

اسفندیاری، شهاب، پیروی ونک، مرضیه، حسینی، سید عماد و شایان، سنا (۱۳۹۸). «نسبت ماهیت سینما با دین و هویت ملی: رهیافتی انتقادی به دیدگاه‌های سید مرتضی آوینی»، نامه هنرهای نمایشی و موسیقی، شماره ۱۸: ۴۵-۶۰.

امیری، ساره، آقابابایی، احسان و فدایی، مجید (۱۳۹۵). «بازنمایی روشنفکر در سینمای ایران»، جامعه‌شناسی هنر و ادبیات، شماره ۲: ۲۵-۵۱.

امینیان، بهادر و تیمورپور، نوشین (۱۳۹۱). «رسانه، هویت ملی و امنیت ملی؛ با تأکید بر جامعه ایران». فصلنامه مطالعات راهبردی بسیج، شماره ۵۷: ۶۳-۷۸.

آهوویی، مهدی (۱۳۸۸). «تحول نگاه ایرانی به رژیم صهیونیستی؛ از گذشته تا حال»، دانش سیاسی، شماره ۵: ۳۱-۵. برزگر، کیهان و قاسمی، مهدی (۱۳۹۲). «استراتژی تهدید وجودی رژیم صهیونیستی و امنیت ملی ایران»، روابط خارجی، شماره ۱: ۱۶۹-۱۹۷.

پورسعید، فرزاد (۱۳۸۹). «مرجع امنیت در کنش گفتاری امام خمینی (ره)»، فصلنامه مطالعات راهبردی، شماره ۳: ۲۹-۵۳.

تاجیک، محمدرضا و میثم قهرمان (۱۳۹۶). «میکرومقاومت در سینمای اعتراضی پیش از انقلاب»، سیاست، شماره ۲: ۳۱۵-۳۳۲.

- حسینی پاکدهی، علیرضا، نقب‌السادات، سیدرضا و گودرزی، محسن (۱۳۹۷). «تحلیل روایت و نشانه‌شناسی سینمای دینی پس از انقلاب»، راهبرد فرهنگ، دوره ۱۱، شماره ۴۲: ۶۱-۸۵.
- حسینی، سیدمجید (۱۳۹۱). «فیلم، معنا و تحول در فرهنگ سیاسی»، سیاست، دوره ۴۲، شماره ۱: ۱۵۱-۱۶۵.
- دهقانی فیروزآبادی، سیدجلال (۱۳۸۸). «امنیت هستی‌شناختی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران»، روابط خارجی، دوره ۱ شماره ۱: ۴۱-۷۶.
- دهقانی فیروزآبادی، سید جلال و علوی، سیدمحمدعلی (۱۳۹۵). «روند امنیتی‌سازی فعالیت هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران توسط لابی رژیم صهیونیستی در امریکا از منظر مکتب کپنهاگ»، پژوهش‌های راهبردی سیاست، دوره ۵، شماره ۱۷: ۳۹-۵۸.
- ذکایی، محمدسعید (۱۳۸۷). «روایت، روایت‌گری و تحلیل‌های شرح حال‌نگارانه»، پژوهشنامه علوم انسانی و اجتماعی، دوره ۸، شماره ۱: ۶۹-۹۸.
- رسولی، الهام و آقایی، سیدداوود (۱۳۸۸). «سازمان‌نگاری و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در قبال اسرائیل»، سیاست، دوره ۳۹، شماره ۱: ۱-۱۶.
- طیبی ابوالحسنی، سیدامیرحسین (۱۳۹۸). «درآمدی بر روش تحقیق: رویه‌های استاندارد تحلیل داده‌های کیفی»، سیاست‌نامه علم و فناوری، دوره ۹، شماره ۲: ۶۷-۹۵.
- قنبرلو، عبدالله (۱۳۸۷). «رژیم صهیونیستی و استمرار تنش‌ها میان ایران و آمریکا»، فصلنامه مطالعات راهبردی، شماره ۳۹: ۱۳۵-۱۶۳.
- کریمی مله، علی (۱۳۸۴). «شناسایی مرجع امنیت در رویکرد امنیت ملی امام خمینی (ره)»، فصلنامه مطالعات راهبردی، شماره ۳۰: ۷۶۵-۷۸۷.
- گل‌محمدی، احمد (۱۳۸۱). «روابط ایران و رژیم صهیونیستی به روایت اسناد نخست وزیری (۱۳۲۷-۱۳۵۷)»، پژوهش حقوق عمومی، دوره ۴، شماره ۶: ۷۹-۱۰۹.
- مجیدی، محمدرضا و عظیمی اعتمادی، محسن (۱۳۹۴). «دیدگاه‌های نظری درباره‌ی نقش هویت در سیاست بین‌الملل»، سیاست، دوره ۴۵، شماره ۱: ۲۰۹-۲۷۷.
- مشیرزاده، حمیرا و خانلرخانی، محمدحسین (۱۳۹۹). «امنیت هستی‌شناختی و ملی شدن صنعت نفت در ایران»، سیاست، دوره ۵۰، شماره ۴: ۱۲۶۹-۱۲۹۲.
- مشیرزاده، حمیرا و علی‌مسعودی، حیدر (۱۳۸۸). «هویت و حوزه‌های مفهومی روابط بین‌الملل»، سیاست، دوره ۳۹، شماره ۴: ۲۵۱-۲۷۱.
- مشیرزاده، حمیرا و مصباح، احسان (۱۳۹۰). «موضوع اسرائیل در گفت‌وگوهای سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران»، روابط خارجی، دوره ۳، شماره ۹: ۲۴۵-۲۷۰.
- مقدم‌فر، عطا (۱۳۹۹). «هویت ملی در برنامه‌های تحویل سال بی بی سی فارسی؛ تهدید راهبردی برای جمهوری اسلامی ایران»، فصلنامه مطالعات راهبردی، دوره ۲۳، شماره ۳: ۲۹-۶۲.

نجم الهدی، سیداحسان و یزدانی زازرانی، محمدرضا (۱۴۰۰)، «چارچوب تحلیل روایی سیاست: درک و کاربرد تحلیل روایت در پژوهش‌های سیاستگذاری عمومی»، فصلنامه سیاستگذاری عمومی، دوره ۱، شماره ۱: ۲۱۵-۲۳۴.

نجیب‌زاده، آویده و اسکندری، حسین (۱۳۹۶)، «تحلیل روایت: روش‌های نو در تجزیه و تحلیل داده روایی»، فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی، دوره ۸، شماره ۳۰: ۱۰۷-۱۳۳.

نقیب‌السادات، سیدرضا و اسدیان، مونا (۱۳۹۵)، «درآمدی بر تحلیل روایت و روایتگری در سینما»، روزنامه‌نگاری الکترونیک، شماره ۲: ۲۵-۴۹.

(ج) منابع اینترنتی

---- (۴ آبان ۱۳۸۴)، گزارش کامل همایش جهان بدون صهیونیسم، ایسنا، قابل مشاهده در: isna.ir/x78k2 بازیابی شده در ۱۲ دی ۱۴۰۱.

حسینی خامنه‌ای، سیدعلی (۲۰ خرداد ۱۳۹۷)، بیانات در دیدار جمعی از استادان، نخبگان و پژوهشگران دانشگاه‌ها، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، قابل مشاهده در: <https://khl.ink/f/39877> بازیابی شده در ۰۳ شهریور ۱۴۰۲.

روحانی، حسن (۵ مهر ۱۳۹۲)، جنایت نازی‌ها دلیل بر آوارگی ۶۰ ساله یک ملت نیست، خبرگزاری فارس، قابل مشاهده در: <https://www.farsnews.ir/news/1392070500855> بازیابی شده در ۰۳ شهریور ۱۴۰۲.

سازندگی (۱۳ اسفند ۱۳۹۶)، جسارت خادم از کجا می‌آید، ایسنا، قابل مشاهده در: <https://www.isna.ir/news/96121306935> بازیابی شده در ۰۳ شهریور ۱۴۰۲.

فارس (۲۰ مهر ۱۴۰۱)، اعترافات عوامل موساد که قصد داشتند تاسیسات صنعتی اصفهان را منفجر کنند، قابل مشاهده در: <http://fna.ir/rtooy> بازیابی شده در ۰۳ شهریور ۱۴۰۲.

(د) فیلم

افخمی، بهروز (1393). رویاه.

داد، سیف الله (1373). بازمانده .

شمقدری، حسین (1398). متولد اورشلیم .

شیخ طادی، پرویز (1388). شکارچی شنبه .

فتحی، حسن (1386). مدار صفر درجه .

منابع انگلیسی:

Book

Giddens, Anthony. (1991). *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge: Polity Press.

Hinck, Robert S., Sara R. Kitsch, Asya Cooley, and Skye C. Cooley. (2022). *The Future of Global Competition*. New York: Routledge.

- Jones, Michael D., Elizabeth A. Shanahan, and Mark K. McBeth. (2014). *The Science of Stories*. New York,: PALGRAVE MACMILLAN.
- Kaye, Dalia Dassa. (2016). *Israel's Iran Policies After the Nuclear Deal*. Santa Monica: RAND Corporation.
- Vakil, Sanam, and Neil Quilliam. (2023). *The Abraham Accords and Israel-UAE normalization*. London : Chatham House. Retrieved from Chatham House.
- Article
- Fazaeli, Mostafa., & Oboudiyat, Emad. (2022). Feasibility Study of the Re-Attribution of Crime of Apartheid to Israel. *The Journal of Human Rights*, 87-110.
- Kinnvall, C, and J Mitzen. (2017). An introduction to the special issue: Ontological securities in world politics. *Cooperation and Conflict*, 3-11.
- Intenet Source
- Abu Khalaf , Kazem (2022, March 25). Israel's occupation of Palestinian Territory is 'apartheid': UN rights expert. Retrieved January 05, 2023, from United Nations: <https://news.un.org/en/story/2022/03/1114702>
- Amnesty International. (2022). Israel's apartheid against Palestinians: Cruel system of domination. Global: Amnesty International. Retrieved from <https://www.amnesty.org › documents › mde15>
- BBC. (2013, September 05). Iran foreign minister Zarif tweets happy Jewish new year. Retrieved from BBC: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-23990717>
- bin Zayed, Abdullah. (2022, September 15). The Abraham Accords are a catalyst for wider change in the Middle East. Retrieved from Embassy of UAE in Washington: <https://www.uae-embassy.org/discover-uae/foreign-policy/abraham-accords-warm-peace-transforming-middle-east>
- Goldberg, Jeffrey (2009, September 18). "Neither Gaza, Nor Lebanon, I Give My Life to Iran!". Retrieved from The Atlantic: <https://www.theatlantic.com/international/archive/2009/09/-neither-gaza-nor-lebanon-i-give-my-life-to-iran/26842/>
- Haaretz. (2007, February 04). U.S. Website: Mossad Killed Iranian Nuclear Physicist. Retrieved from Haaretz: <https://www.haaretz.com/2007-02-04/ty-article/u-s-website-mossad-killed-iranian-nuclear-physicist>
- Nissenbaum, Dion. (2022, April 10). Israel's 'War Between the Wars' With Iran Expands Across Middle East. Retrieved from The Wall Street Journal: <https://www.wsj.com/articles/israels-war-between-the-wars-with-iran-expands-across-middle-east-11649595603>
- Qodsna. (2017, May 27). Iranian living in Palestine turns 80 after years of anti-Israeli combat. Retrieved Januray 1, 2023, from Qodsna: <http://qodsna.com/en/300454>

